

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 35. ANULU XI.

Sabiuu 28 Aprile. 1863.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchie pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Congressulu nationalu.

Siedinti'a III,
tinuta la Sabiu in 10/22 Aprile 1863.

(Capetu.)

D. B a r i t i u. Onorata adunare! Socotescu, ca dupa ce am luat si eu parte ca membru alu commissiunei pentru compunerea adresei, e de prisosu a me mai declará si eu pentru adresa, pentru-ca me nvoiescu si eu cu ea. Ceea ce dorescu eu, e numai unu amandamentu, care l'am adusu la adresa. Acestu adausu suna asiá. *) Scimu Dloru! ca de 15 ani incóce s'au datu dóua constitutiuni, un'a in 1848, alt'a in 1861. Cea d'antáiu n'au fostu ajunsu la implinire din caus'a imprejurariloru de atunci.

Ba, dupa aceea Maiestatea Sea declará in manifestulu Seu din 20 Octobre 1860.

„Als Ich den Thron Meiner Ahnen bestieg, war die Monarchie gewaltsamen Erschütterungen preisgegeben.

Nach einem Meinen landesväterlichen Gefühlen tief schmerzlichen Kampfe trat in Meinen Ländern, wie fast überall in den gewaltsam erschütterten Gebieten des europäischen Festlandes, vor Allem das Bedürfniss einer strengeren Concentrirung der Regierungsgewalt ein.“ —

Causele cele mai grele si mai ponderóse, ca sa urmedie tóte precum au urmatu. — Maiestatea Sea assigura, ca ceea ce s'au intemplat nu se va mai intempla nici odata. Ceea ce au voitu Romanii dela inceputu, li s'au datu lor prin legile fundamentale de statu, pe care credu ca nu le vomu mai pierde, cáci Maiestatea Sea au promis, ca drepturile, care le-au datu prin diploma, le va pazi cu tóta seriozitatea. Asiá dara asiu dori, ca pe aceast'a sa o ascultámu, ca apoi sa nu ne mai remána nici o umbra de temere. Asiu voi si aceea, ca noi sa ne esprimámu, ca sperámu ca ce ni s'au datu, nu ni se va mai luá. Mai departe, amu observatu inca eri, ca in diploma lipsescu unele puncte esentiale. — Insa Maiestatea Sea nu au inchisu calea pentru de a mai adauge ceva, ce se cuvine omului cá omu, cetatianului cá cetatianu, ci numai au disu, ca de aci incolo va face si va schimbá legile dimpreuna cu unu corpu legislativu, compusu din dietele tuturoru tieriloru monarchiei; deaceea eu dicu, ca siaceast'a sa o amintimu in adresa, adeca sperámu, ca legile fundamentale si in privinti'a Ungariei se voru lamuri, cá poporulu nostru sa fia si din partea aceast'a odichnitu.

Temeiurile la partea din urma a amendamentului le iau iara din legile fundamentale de statu. In legatura cu punctulu trei din diploma vine in 'patent'a din Februaru:

In Bezug auf Unsere Königreiche Ungarn, Croatien und Slavonien, sowie auf Unser Grossfürstenthum Siebenbürgen, haben Wir in Absicht auf die Wiederherstellung der früheren Landesverfassungen im Einklange mit Unserem erwähnten Diplome und innerhalb der in demselben festgesetzten Grenzen, mittels Unserer Handschreiben vom 20. October 1860. bereits die geeigneten Verfügungen getroffen.

§ 11. dice:

Gegenstände der Gesetzgebung, welche allen Königreichen und Ländern, mit Ausnahme der Länder der ungarischer Krone, gemeinsam sind, gehören nach dem III. Artikel des Diploms vom 20. October 1860. zum verfassungsmässigen Wirkungskreise des Reichsrathes ohne Zuziehung der Mitglieder aus den Ländern der ungarischen Krone.

*) Ne-avendu amandamentulu, nu-lu potemu publicá. Red:

Eu legamintea intré aceste párti o cunosc, si nu me indoiescu ca fia care o cunósce. Insa va dice cineva, ca cum póte fi aceea, ca pana in diu'a de astadi amu vediatu cele mai triste confusiuni ale acestoru párti fundamentali in Ungari'a, pentruca in acésta provintia se intielegu in altu tipu. Si iarasi va dice cineva: Ce-ti pasa tie de ce se 'ntempla in Ungari'a? Noi ne-am declarat pentru unitatea monarchiei, si Trani'a tractéza deadreptulu cu Monarchulu. Acestea tóte aru fi bune, deaca nu s'aru fi intemplat ce sau intemplat in 1861, cându Maiestatea Sea cá Rege alu Ungariei in rescriptulu Seu la adress'a cea d'antáiu a dietei unguresci combatendu uniunea precipitata din 1848 a Transsilvaniei cu Ungari'a, se provóca deadreptulu si la natiunea romana din Trani'a, si si-o tine de reserva, pana cându nu va sci si aceea, ca óre Romanii se invoiescu? Trebuie sa dicemu dreptu, ca pâna in 48, pâna eram noi sclavi, nu ne-au bagatu nime in seama, nu avému nici o potere, tóte se tractau „de nobis sine nobis“. — Aceste cuvinte stau curatu scrise in protocolulu din Blasiu. Asiá, Domniloru! eu cá omu alu pacii, cá omu cu familia numerosa, cá unulu din Ardealu, (macaru ca m'au fostu anuntiatu la Cancellaria, ca asiu fi naseutu in Campu-lungu, éra nu in Comitatu Clusiu l'anga Ungari'a) propunu, cá noi pentru uniunea cu Ungari'a sa nu ne mai sfarmámu capulu, ci sa-o lasámu in voia Imperatului si sa rogámu pre Maiestatea Sea, cá pe noi pre catu se póte sa nu ne mai amestece la aceea. Deaca nu se va priimi la adresa parerea mea, me rogu, sa se ia la protocolu, cá se me potu justifica macaru numai insintea familiei mele.

D. Alduleanu: Precumu am p'ric'putu eu, adress'a nóstra nu póte sa aiba altu coloritu, de catu curatu de multumire, éra nu de justificare seau motivare.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Cum sa remána treab'a, Dloru? Sa se dea la comisiunea comitetului pentru gravamine si postulate? (Adunarea: Sa se dea!)

D. cons. Domzsa. Eu despre modificatiunile ce ar avé sa se faca in adress'a comitetului — —

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Despre acést'a sau facutu conclusu domnule!

D. Domzsa. Apoi dara asiá sa fia! (Haritate).

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Domniloru! asiá dara conceptulu acést'a, din cuventu in cuventu, precumu s'au cititu, se va purisá si subscrie de presiedinti si secretari. Dupa aceea vomu face dóua adrese de multumire, un'a cátra contele Nádasdi, a dóu'a cátra Presiedintele gub. Crenneville. —

Asiá dara cu acestea amu fi gatatu, Dloru! Acumu credu ca vine la ordinea dílei desbaterea pentru compunerea si elaborarea postulatelor si gravaminelor; eu credu, ca comitetulu care s'au alesu pentru compunerea adresei, sa remána si pentru elaborarea postulatelor. (Strigari: Sa remána!)

Asiá dara se punemu astadi capetu siedintiei, cá comitetulu se aiba tempu, de a lucrá. Siedintia máne se va incepe la 10 óre. —

D. Pres. Mit. Siulutiu. Dloru! Deaca adress'a s'au votatu, aru trebui acum, sa ne sfatuimu despre cáile prin care aru trebui sa se innainteze Maiestatei Sele. Eu asiu cugetá, ca acést'a sa se faca prin o deputatiune reprezentativa, si eu din partea mea asiu indrasni pre Esc. Sea Eppulu Siagun'a a-lu propune cá deputatu. —

D. V. pres. gub. Popp. Esc. Sea Bar. de Siagun'a

au disu mai nainte, ca adres'a sa se tramita prin Guvernu.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Eu amu intielesu, ca numai adres'a trecuta si petitiunea Presiedintiloru cea din urmu s'au inaintatu prin Guvernu; era de adres'a aceast'a cum sa se tramita, n'au fostu vorba.

D. V. Pres. gub. Popp. Asiá e! ca prin Guvernu s'au tramisu; eu asiu fi de parere, ca aceasta adresa sa se tramita prin o deputatiune.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Noi, Dloru! trebuie sa dâmu o insemnătate mai mare actului acestui'a de multiamita câtra Maiestatea Sea; noi vom dá de scire si Inaltului Guvernu; dara eu socotescu, ca adres'a sa se tramita prin o deputatiune câtu mai solena.

D. Popp. Si eu sum de parere, ca sa se tramita in cea mai solena forma.

D. cap. supr. Bohotielu. Cum sa se innainteze nu s'au propusu.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Dupa-ce cu atâtea plan-sori si petitiuni neplacute amu facutu greutate Maiestatei Sele prin deputatiuni, cu atât'a mai vertosu aru trebui sa se duca aceasta multiamita cá unu lucru mai placutu prin o deputatiune solemna.

D. Puscariu. Eu cá secretariu, ce amu compusu protocolulu, nu aflu nicairea unu concludu in privinti'a tramiterii adresei. Eu sum pentru deputatiune, si socotescu, ca aceea sa se tramita cu Esc. Sea D. Eppu Siagun'a in frunte.

D. Bolog'a. Eu inca cunosc importantia unei deputatiuni, si credu ca cu atât'a aru fi mai importanta, daca aru bine voi sa ia parte la aceasta deputatiune si Esc. Sea Parintele Mitropolitulu, cá asiá sa fia amendoii capii natiionali in fruntea ei.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Dloru! veti sci bine, ca nime n'au fostu mai gat'a de a face unu servitiu mai iute, decâtu mine, si ca eu nici odata nu m'amu opusu vointiei natiunei mele; dara Dloru, etatea, si bólele cele indelungate atât'a mi-au slabitu poterile, încátu amu lipsa de odichna mai indelungata. Si totusi nu mi-asiu pregetá a face si acestu sacrificiu natiunei mele, cu atátu mai multu ca me simtiu fericitu, a merge innaintea Maiestatei Sele; dar acumu mai amu si alta piedeca, ca am de a sfinti pre Episcopulu din Oradea mare hotarându-i unu tempu, care uu-lu mai potu revocá, credu, ca unde e Esc. Sea acolo sum si eu. — (Bravo! Sa traiéscal)

D. Puscariu. Dloru! pre lenga Presidiu mai trebuie si memdri. Eu asiu propune pre Consiliarulu aulicu D. Moldovanu si pre Secretariulu aulicu, D. Angyal.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Eu din partea confesiunei nóstre pre D. Prepositu dela Gherl'a Macedon.

D. Prepositu Macedon. Dloru! eu credu ca aru fi cu scopu sa se tramita de acei Domni, cari n'au mai fostu la Vien'a (Ilaritate).

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Dloru! sa radicâmu siedinti'a pe unu patrariu de óra; ca scimu, ca si eri au fostu buna repausarea. . . . (Dupa pauza de 10 minute.)

Domniloru! ocupati locul. — Noi ne-amu intielesu in conversare amicabila in privinti'a membriloru deputatiunei, care se asterna adres'a de multiamire la pitiórele Maiestatei Sele, si amu aflu de bine ca sa fie 10 membrii, si alu 11. conducatorulu. —

Eu V'asiu propune pre Domnii urmatori: 1) pre D. Cons. aulicu Moldovanu, 2) D. Secretariu aulicu Angyalu, 3) D. Cons. gub. Lazaru, 4) D. Comite supremu Ladai, 5) D. Cons. gub. Dunc'a, 6) D. Capitánu supremu Branu, 7) D. Cons. de scóle Dr. Major, 8) D. Prepositu Macedonu. 9) D. Protopopu Popasvu, 10) D. Adm. comit. Puscariu, 11) D. Administratoru comit. Buteanu.

Adunarea fia-care din numele enumerate-lu salutá cu: Sa traiéscá, mai multe escusári se intrerumpu de sgomotosulu: Nu se primescel si: Sa traiéscá! Numai a D. cons. gub. Lazaru, care e togmai intr'o comissiune urgente, se acceptá la propunerea Dlui Vicepresedinte gubernialu Popp.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Adunarea de mane se va incepe la 10 óre.

D. Pres. Mitr. Siolutiu. Comitetul pentru pregatirea postulatelor va avé bunatate a se aduná dupa amédi.

Siedinti'a se finesce la 1³/₄ óra.

Congressulu romanu si diuarele straine.

II.

(N. P.) Si ce dicu diuarele maghiare, cu deosebire „K. K.“ si „Kor.“ despre congressulu romanu?

Iata cel:

„Ca Congressulu romanu, nefiindu membrii acestuia alesi si conchiamati, nu se póte privi de reprezentantele legalu alu natiunei romane; cáci, de si Esc. Sea Par. Mitropolitulu Siolutiu din partea Romaniloru gr. catolici au renduitu alegeri, acestea inse se oprira de susu si se demandá conchiamarea, eara din partea Romaniloru gr. resariteni se conchiamara membrii congressului deadreptulu.

Ca scopulu din taiu au fostu, ca siedintile sa se tiená cu usile incuiate, si numai in urm'a intrevenerii politiei si a demandarei de susu acelea devenira publice;

Ca Episcopulu Siagun'a au esersatu o influentia, o pressiune chiaru asupr'a congressului, carea au produsu apoi rezultatulu sciutu;

Ca la Congressu au fostu si o minoritate, o asiá numita opusetiune, carea nu s'au invoitu cu propusetiunile Episcopului Siagun'a, si carea pre lenga tóta pressiunea totusi au datu semne de viétia la redigerea acteloru congressuale;

Ca Episcopulu Siagun'a au incriminatu constitutiunea maghiara si prin acést'a pre natiunea maghiara insasi:

Ca Episcopulu Siagun'a au afurisu uniunea Transilvaniei cu Ungaria;

Ca cele 10 pecate, aduse de Episcopulu Siagun'a, nu se potu imputá Maghiariloru, ei Sasiloru si Vienei; caci nu ei, ci Sasii au midulocitu uniunea celoru trei natiuni, si despre cele patru religiiu recepte mai intaiu in diplom'a leopoldina se face amintire;

Ca de si Episcopulu Siagun'a in siedinti'a din 21. Apr. au rupto (sic!) ca natiunea maghiara; dar natiunea romana nu au rupto;

Ca intre O'Connell si Oratorulu romanu (totu Episcopulu Siagun'a?), precumu si intre natiunea irlandica si natiunea romana nu póte fi nici o asemenare, caci legile din 1848. maghiare au stersu tóta umbra de asemenare.

Si altele mai multe, care nu se potu numi decâtu secaturi, si tocma pentru aceea nici ca merita vre-o atentiune.

Din acestea este prea invederatu, ca diuarele maghiare se catranira tare, fórté tare, pe congressulu romanu si pe unulu dintre cei doi presiedinti ai lui, pe Escellentia Sea P. Episcopu Baronulu Andreiu Siagun'a.

Si óre avutau ele dreptu a se catraní asiá de tare?

Ca congressulu romanu n'au fostu reprezentantele legalu alu natiunei, etc. —

Eu socotescu, ca Congressulu nostru, de si membrii lui se conchiamara, au fostu reprezentantele natiunei romane tocma asiá de legalu, cumu au fostu tóte celelalte Congrese séu adunari natiionale innainte de elu. Elu, déca au fost conchiamatu, s'au conchiamatu de catra acei doi Archipastori romani, caror'a natiunea le-au datu tóta increderea si ii alése de presiedinti ai sei in tote adunarile sale natiionale. Abstragéndu-me dela aceea, ca din partea gr. catolica, prin Escellentia S'a p. Mitropolitulu Alessandru St. Siolutiu se renduira mai intaiu alegeri, precumu si ca ce felu de alegeri aru fi fostu acelea, ca adeca potut'aru fi ele realisabile nefiindu statorita o lege, o norma dupa carea sa se severiasca etc. — dicu numai atatu: ca din partea gr. resaritena Esc. Sea P. Episcopu Andreiu Barone de Siagun'a conchiamarea membriloru la congressulu natiionalu ó au facutu numai in urm'a a dóu'a consultari cu barbati inteliginti si competinti din Sabiu si din tienuturi; ca nici macaru unulu dintre acesti intieliginti nu s'au aflu, carele sa fi reprobatu modulu acest'a de conchiamare; si sa fi sfatuitu alegerea formala, si ca in fine partea romana resariteana întreaga au fostu prea multiamita cu conchiamarea facuta astfelu, încátu chiaru alegere sa se fie facutu, suntemu convinsi, ca totu aceiasi membrii s'aru fi alesu, afara póte de vre-unulu doi; inse cine nu scie, ca o rendunica nu face véra, si ca astfelu de nemultiamiri, ba póte si mai mari, se ntempla prea adeseori si la alegerile cele mai late. Daru despre acést'a s'au mai scrisu destule in acestu diuariu si nainte de congressu; apoi suntemu convinsi, ca diuarele maghiare nici cu alegerea cea mai lata n'aru fi fostu multiamite.

Ca scopulu dintaiu alu congressului

au fostu, cá siedintiele sa se tiena cu usile incuiate etc.— este o minciuna incornurata—sit venia verbo!—cu tendintia mali-tiós a. Cei-ce amu fostu facia la Congressu, amu vediutu cu ochii si auditu cu urechile nóstre, ca siedintiele din inceputu pone 'n sfersitu au fostu publice, si ca numai la desbaterea adresei s'au pusu intrebarea: ca desbate-se-va insiedintia publica, or privata? si toti se dechiarara pentru cea publica. Asiá daru n'au fostu nici o lipsa, cá sa intrevina polit'a, séu de susu!!!

Ca Esc. Sea Episcopulu Siagun'a au influentiatu Congressulu — iara este unu assertu, care nu se póte altumintrea cualificá, decátu de o calumnia tendentiós a. Sa punemu, ca Esc. Sea aru fi pututu influentiá asupr'a partei congressuale gr. resaritene, de si intieligintii, preotii si mireunii, de partea acést'a, dóra inca se voru fi socotindu a fi independinti in parerile si convictiunile loru, iara nu tufe! — daru apoi, óre cumu aru fi potutu acélasu influentiá si asupr'a partei gr. catolice? cumu asupr'a celui-a-laltu presiedinte, Esc. Sele Mitropolitulu Siulutu? cumu asupr'a d. Vicepresiedinte gubernialu Popp? cum asupr'a d. Baritu etc. etc.? caci toti acesti'a nu stau nici cátu negru sub unghia in vre-o dependintia dela Episcopulu Siagun'a?

Ca la Congressu au fostu o minoritate, o opusetiune etc.— póte fi adevratu; caci si pe aici se audia de o opusetiune óre-care, inca cu luni innaintea congressului. Dara spuna-ne diuarele maghiare, la care parlamentu din Europ'a nu suntu minoritati, opusetiuni? Spuna-ne la care dieta din Pest'a, ori din Clusiu, nu au fostu minoritati, opusetiuni? Apoi, si opusetiunile acestea inca suntu de multe feluri. Unele, sicut experientia docet, se facu pentru de a trece cutare séu cutare de populari, liberali etc. innaintea lumii, — iara altele pentru de a'si sececa cineva macaru si numai a-plausele galerieloru. Asiá daru ce mirare, deaca si in congressulu nostru in o adunare de 150. membri si cu cei doi presiedinti 152 de barbati intieliginti, aru fi ayutu locu si o minoritate, o opusetiune? Numai, maioritatea iaru fi placutu, deca minoritatea aceea opositionara, deca au fostu vre-un'a, aru fi esitu la maidanu cu unu ce pozitivu, cu o garantia mai mare, decatu cumu este aceea, pre carea ni o da diplom'asi patent'a. Acést'a inse nu s'au intemlatu. prin urmare sunteti constrensi si Dvóstra a tiené, ca in puntele essentielle, adeca in privint'a primirei diplomei si patentei, precum si in privint'a gravameneloru, nu au fostu nici o minoritate, nici o opusetiune.— Apoi despre aceea inca puteti fi asicurat, ca in Congressulu romanu au domnit cea mai completa libertate a ideiloru si convictiuniloru.

Ca Episcopulu Siagun'a au incriminatu natiunea maghiara etc. si au afurisitu uniunea cu Ungari'a, — nu e adevratu. Episcopulu Siagun'a, cá si toti cei-alti, carii vorbira in congressu, au vorbitu cu totu respectulu si simtiulu de iubire catra natiunile conlocuito-re, prin urmare si catra cea maghiara. Episcopulu Siagun'a au vorbitu despre nimicirea celoru 10. pecate natiunale, confessionale si teritoriale, care se cuprindu in constitutiunea antemartiala, cá a unoru pecate de mórte pentru natiunea romana si confessionile ei. Apoi deca ast'a insemnédia la dvóstra: a incriminá natiunea maghiara, n'avemu ce ve face. Incatu pentru uniunea Transsilvaniei cu Ungari'a, Episcopulu memorandu lucrurile nóstre natiunale, au citatu numai conclusulu adunarei din 1848., carele suná in contr'a uniunei aceleia, pre carea o aru face cineva fara de noi.

Ca cele 10. pecate nu se potu a scrie Maghiariloru, pentrucá etc. Daru cui sa se ascrie acele pecate, deca nu Maghiariloru, Secuiloru si Sasiloru, cá celoru trei parti, care incheiara intre sine pactulu uniunei trium nationum, care mediolocira diplom'a leopoldina etc. etc. — si care faurira asiá dara constitutiunea ardeleana antemartiala, prin carea natiunea romana se desbraca de tóte drepturile ddieesci si omenesci?!

Ca Episcopulu Siagun'a au rupto cu natiunea Maghiara, iara natiunea romana nu. — Ve insielati cumplitu! Nici Episcopulu Siagun'a nu au rupto cu natiunea maghiara, si credemu, ca nici nu voiesce acést'a, — ci numai cu constitutiunea antemartiala, care cuprinde acele pecate de mórte, au rupto, si inca nu numai Episcopulu, daru natiunea intréga. Puteti fi sicuri, ca

numai unu casu aru fi posibilu, in care si Episcopulu Siagun'a si, credu ca nu me insielu, si natiunea romana oaru rupe cu natiunea maghiara, si acéla aru fi: deaca natiunea maghiara nu aru voi seriosu a o rumpe cu cele 10. pecate! — de ce inse sa ne ferésca Ddieu si pre noi, si pre voi!!

Ca intre O'Connell si Oratorulu romanu (Episcopulu Siagun'a) si natiunea irlandesa si cea romana nu enicio asemenare etc. — Noi tienemu din contra, ca intre aceste doué natiuni e cea mai mare asemenare, si ca prin urmare asemenarea acést'a o au nimeritu prea bine Episcopulu Siagun'a; caci, atátu in privintia politica natiunala, cátu si bisericesca, aceste doué natiuni au fostu asemenea de apassate, strivite, turtite si incátusiate. Legile din 48. au stersu numai incátusiarea cea individuala, daru nici decumu si pre cea politica-natiunala.

Incátu pentru asemenarea din táiu, paremi-se n'ati cuprinsu séu n'ati voitu a coprinde intentiunea Episcopului. Óre nu numeau fratii Maghiari pone ieri alalta-ieri pre toti intieligintii romani mai insemnati „Buitogátái“? Apoi ce insemnédia alt'a buitogátái, decatu agitoru? Iar Episcopulu Siagun'a ce dice alt'a, in cuventarea Sea, decatu, ca astufelu numéu Lordii englesi pre unu O'Connell.—

Daru, deaca ati adusu tocm'a si imgregiurarea acést'a nainte, apoi voi insi-ve diceti in „Korunk“ nr. 50: „B. Sagunát, mint népét 's papjait civilisalni tórekvö föpapot, mindenki elismeréssel szokta emlegetni“. (Despre Bar. Siagun'a s'au obicinuitu fie-cine a vorbi cu recunoscintia, cá despre unu Archipastoriu, carele se nevoiesce a'si civilisá poporulu si preotimea). — Iaru noi, cá Romani resariteni mai adaugemu: ca ne-amu indatinatu a vorbi despre Bar. Siagun'a cá despre unu Archipastoriu, carele se nevoiesce neinctatu a emancipá biseric'a romana ortodosa, din catusile sclavismului antemartialu, — iaru numai cá romani, fora privire confessionala, ca ne-amu indatinatu a vorbi despre Bar. Siagun'a cá despre unu Archipastoriu, carele din an. 1848, asiá daru dela prim'a misicere natiunala, pone astadi, au luat parte activa, cu pericolulu vietiei chiaru, la tóte intreprinderile, la tóte momentele natiunale asiá daru la emanciparea totala a natiunei romane, primo loco.

Ce pecatu aru fi dar, deaca s'aru asemená si cu O'Connell, caci dóra si O'Connell nu ya fi picatu tocm'a din ceriu, ci si elu inca ya fi fostu totu numai omu depre pamentu, in carele au si intratu?!

Deci, s'aru puté convinge si diuarele magiare, ca dieu nu pré au ayutu la ce se superá asiá de tare, nici pe congressu, carele n'au facutu alt'a, decatu si-au remasu sie-si si principieloru sale din 1848. consecuinte — si nici pe Episcopulu Siagun'a, carele iarasi nu a facutu alt'a, decatu au disu, ca sa nu ne abatemu dela principiile nóstre si dela terenelu nostru nici o linia, si cala diet'a tierei sa ne facemu, la olalta si in fratta cu celelalte natiuni conlocuito-re, o constitutiune noua, pe bas'a principieloru celoru liberale de astadi. —

S a b i i u in 27 Aprile. Foile vienesse descriu cu colorile cele mai vii atátu solenela primire a deputatiunei romane la Mai Sea Imperatulu, cátu si splendidele festivitati, ce se facura in onórea eii din partea celoru mai innalti barbati de statu ai Viennei. Despre tóte pe largu in nr. venitoriu.

Ungari'a.

Aradu 4 Maiu 1860 e. n.

Esc. Sea P. Eppu Andreiu Br. de Siagun'a au ajunsu aici marti dupa amiadi in 16/28 Apr. in pace si sanetosu, in catva obositu de drumu, si a descalecatu la Présanti'a Sea D. Eppu Procopiu Ivacicoviciu.

In urmatorea di merse spre curtenire si inchinatiune clerulu de aici romanu si sêrbu, dimpreuna cu mai multi onoratori civili, cu care ocasiune D. Prot. alu Aradulu Ioanu Ratiu intr'o cuventare momentósa areta bucuria deputatiunei pentru ca ayú onóre a se infatisá si a beneventá pe Esc. Sea cá pre barbatulu natiunei plinu de merite in privint'a tronului si a natiunei rom. si care acum cá preside alu deputatiunei Congressului natiunalu rom. din Transsilvani'a merge spre immanuarea adresei congressuale la locurile cele mai

innalte, postindu-i deputatiunea aradana celu mai fericitu resultatu pentru natiunea romána.— Esc. Sea cá unu adevératu archiereu respunse reflectându pre ascultatori la tienerea buneii armonii între fratii connatiionali, si conlocuitori compatrioti. —

Présanti'a Sea D. Eppu alu diecesei aradane totu in aceasi di in onórea marelui seu óspe dele unu prândiu splendidu, la care luara parte multi insi din fost'a deputatiune, precumu si alte préonorate persóne. Viue si sincere toaste se adusera pentru viét'a si sanctatea marelui óspe, pentru a Présantieii Sele D. Episcopu din locu si a multoru altor'a. — In urmatórea di, adica joi Esc. Sea, petrecutu de Parintele nostru D. Episcopu pâna la curtea drumului de feru, fu earasi intimpinatu de unii barbati ai nostri, unde si multime de románi economi— steteau asteptandu pornirea si strigându: „sa traiésca!“ La audiulu carui'a recrutii románi aflatori prin vagóne cá unu echo respunsera cu ne'ncetatulu strigatu: „sa traiésca!“

La drumulu de feru se 'ntelni Esc. Sea si cu Ill. Sea D. Branu de Lemény, supremulu capitanu alu Fagarasiului, ajängendu dóra numai atunci acolo.

Esc. Sea a cercetatu si nou zidind'a nóstra bisericá, si precumu audimu si-a desfasiuratu placcea sea. — Miercuri dupa Duminec'a Tomei cu lithia si frumósa ceremónia santindu-se crucea pentru unu turnu prin insasi Présanti'a Sea D. Episcopulu nostru, se si radicá aceea si se asiediá la loculu seu.— Peste vre-o 2—3 septemane se va radicá crucea si la alu doilea turnu. —

Associatiunea natiunala rom. din Aradu va tienea congregatiunea generala in 30 Apr. c. v. —

Audimu ca tinerimea teologica preparandiala si gimnasiala se gatá a face o serenada cu facile Escellentieii Sele, dar D. Romanu Prof. de teologia intrebandu pre D. nostru Episcopu si acest'a pre Esc. Sea, se deprecá. Dr. S.

Pest'a 28. Aprile 1863.

Domnule Redactoru!

Inainte de 3 $\frac{1}{2}$ ani tenerimea romána din Pest'a insulfetita de sentiemiintele cele mai nobili natiunali, a tramisu o adresa, resp. rogare umilita cátra Esc. Sa D. Eppu Andreiu Bar. de Siagun'a, precumu si in Domnulu repausatulu Episcopu a Oradii Mari Bar. Erdélyi, cá se medilocésca la locurile mai innalte infiintierea unei Catedre de limb'a si literatur'a romána la Universitatea din Pest'a.

Vei sci prébine Dle, ca rogarea acést'a tenerimei avu efeptulu doritu; catedr'a s'a infiintiatu, si in persón'a dlui Alessandru Romanu avemu, de a salutá pre primulu professoriu de limb'a si literatur'a romána.

Acum'a 'mi tienu de o datorintia placuta a Te insciintiá despre acea bucuria mare a nóstra, cumca d. Alessandru Romanu eri a si deschisu cursulu prelegeriloru la Universitate cu o cuventare plina de sentiemiintele cele mai patriotice si natiunali, carea din partea tenerimei fu priimita cu unu „sa traiésca!“ puternicu.

Multiamita Domnului celu dintru innaltime! ca strabaturamu pana intr'acolo, de limb'a nóstra cea sonóra de acum inainte se va rostí chiaru si in institutulu celu mai de frunte alu Ungariei; multiamita Guvernului, care petruncu de principiulu santei dreptáti, a prochiamatu egal'a indreptátre a natiunaltátiloru deosebite din Austri'a, multiamita intreitá barbatiloru, carii s'au intrepusu pentru realisarea unei dorintie comune!

In acestu faptu de mare insemnatate pentru Románii din Austri'a eu vedu o apropiere, o propasire mare in deslegarea practica a cestiunei natiunaltátiloru, carea din di ce merge devine totu mai urgint'a, încátu a o parasí de totu nu e mai multu cu potintia.

Fiacare secolu 'si are simbolulu seu de credintia; secolulu acest'a pórtá pe steagulu seu inscriptiunea cea marétia „Natiunaltate“, — pentru ast'a se lupta toti, si deosebítu noi Románii, carii ni-am pastratu natiunaltatea cu scumpetate peste unu síru de tempuri viforóse.

Natiunaltatea in sa cuprinde in sine intrebuintierea libera a limbei in afacerile private si publice; aceste dóua, nu se potú despartí de olalta, pentru ca principiulu „de s-

voltarea libera a natiunaltáti“ e nímái sofisma si sarcasmu fara de „intrebuintierea libera a limbei.“ Din asta cauza credu ca de si tempulu nu e detiermuritu, totusi nu e departe cându limb'a romána se va poté intrebuintia si in afacerile publice. Principiulu e stabilitu; desfasiurarea mai departe, precumu si aplicarea lui in viétia practica pe lenga tóte pedecile, ce ni se punu, va urmá de sine; deci desfaceria nodulu acestui Gordianu depinde numai dela tempu.

Dorimu toti fericirea patriei comune, oftámu armonia între popórele colocuítore; in sa intrebú: óre poté esisté fericire, armonia adevérata fára de indestulirea dorintieloru juste ale natiunaltátiloru? poté-se óre cugetá atare fratiétate síncera între noi, pana cându nu vom fi toti asemenea cetatieni ai statulu, provediuti cu asemenea drepturi politice? Eu nu credu. — Daca cetatienii cutáru statu iéu o parte mare in portarea greutatiloru cá tocmai cetatienii de alta sementia, — daca atare natiune, cá membru constitutoriu alu statulu, e indatorata a-si oferí averea si viét'a pentru binele comunu: préfirescu lucru, ca acést'a póte pretinde cu totu dreptulu se fia impartasita in tóte bunatatile si dulcetile derivate din ide'a statulu, asemea cu ceialalti membri constitutori ai lui. Acea impregiurare, ca d: e: eu laudu pre Atotpotintele intr'alta limba, in limb'a mamei mele, nu me poté impedecá intru gustarea fruptelor dulci ale vietiei publice si cetatienesci, pentruca nu limb'a, ci personalitatea si calitátele personali 'mi dau dreptu de a fi cetatiénu si membru folositoriu alu statulu; prin urmare, daca eu 'mi implinescu datorintiele mele cátra statu, 'mi sacrificu averea si viét'a in casu de lipsa: din caus'a ca sum románu si nu magiaru séu germanu; nu potú fi privatu de drepturile cetatienesci, cari cuprinde in sine par excellence intrebuintierea si desvoltarea limbei materne.

Din acestu punctu de vederé barbatii de statu au de datorintia a cercá moduri practice, prin cari limb'a si natiunea se se póta desvoltá, si sa se póta intrebuintia in tóte afacerile publice fara de cea mai mica restringere; ei suntú chiamati a veghiá asupr'a dreptulu si a dreptáti, cá nici unu membru alu statulu, nici unu cetatiénu, cu atátu mai putienu o natiune intréga se nu sufere vreó scádere in drepturile ce-i competu. . . Inceputulu s'a facutu, deci salutámu cu bucuria pre barbatii, cari s'au intrepusu pentru realisarea unei dorintie comune a nóstre, — salutámu limb'a strabuniloru nostri la Universitatea din Centrulu Ungariei!

(M. B.)

Onoratei Redactiuni a Telegrafului Romanu.

In urmare provocárei facute de catra on. Redactiune in nr. 33 col. din urma catra vorbitorii din conferintia romanésca, imi iau voia a observá si eu, cá in cuventarea mea din siedint'a II. s'au strecuratu prin stenografia nisce erori istorici, pe carii nici decumu nu'i pociu trece cu vederea. Anume la loculu, unde este vorb'a despre Nadásdi si Stefanu Mailatu, fostulu voivodu alu Ardealului si totuodata comandantu alu cetatii Fagarasiului, cáru cronicile sasesci ii facu complimentulu numindu-lu „Stephanus Mailat, valachus astutissimus et auri enpidissimus,“ tocma in dílele cându acest'a tienendu cu partit'alui Ferdinandu apará si cetatile sasesci de incursiunile ostiriloru lui Zapolya si de ale Turciloru. Despre Nadásdi, carele pe atúnci erá comandantu alu capitalei unguresci, n'am dísu nici decumu ca á peritu la Fagarasiu, ci cá generalu aperandu elu cetatea Bud'a pentru Ferdinandu, fu prinsu totu in acea cetate de catra chiaru oficirii sei si datu in manile turciloru prin cea mai urita proditiune.— Intr'aceea me pastresu pentru altu timpu spre a scóte óresi care pericope istorice asupr'a epocelor si persónelor, pe care in siedint'a II. numai catu leamu atinsu in fuga. Pana atunci in sa rogu pe on. Redactiune cá se binevoiasca a priimi in colónele sale aceste reflexiuni ale mele.

Priimiti s. c. l.

G. Baritiu.

Burs'a din Vien'a in 27 Aprile. 1863.
9 Maiu.

Metalicele 5%	76 70.	Actiile de creditu	194. 30.
Imprumutulu nat. 5%	81. 15.	Argintulu	110.
Actiile de banca	799.	Galbinulu	5. 27.